روایت عاشقانه یک پدر و پسر در «آتش زندان»

رمانی تازه از ابراهیم دمشناس با عنوان «آتش زندان» از سوی نشر نیلوفر روانه بازار کتاب شد. به گفته نویسنده این اثر، رمان آتش زندان سرگذشت دو پدر و پسر است که در طول پنج سفر میان خوزستان و خراسان روایت می‌شود. وقایع رمان در برهه تاریخی رضاشاه تا سال‌های پس از جنگ ایران و عراق روی می‌دهند و در مناسبتی با پیرنگی از شاهنامه تعریف می‌شود. نویسنده این رمان بر این باور است که این اثر برآمده از سنت ادبی زبان فارسی کهن بوده و به استقبال ادبیاتی دیگر و نو می‌رود و شاید از همین رو آتش زندان را بتوان رمانی دایره‌المعارفی دانست. این رمان را نشر نیلوفر در ۷۸۴ صفحه منتشر کرده است.

نقد کتاب

نقد کتاب «بنفشه‌های سراشیب» نوشته جواد مجابی

داستان باران و کویر

ساره بهروزی

«بنفشه‌های سراشیب»، عنوان رمانی است که سالیان طولانی انتظار کشیده است. سی‌ویک سال بین چاپ اثر و نگارش فاصله است. موضوع این رمان تاریخ است. نگاه و گذر داستان رمان به تاریخ گذشته کشوری فرضی است. اما تصویرهایی بسیار آشنا دارد.

رمان دارای دو راوی اول شخص و دانای کل است. زبان داستان از شاعرانگی و فارسی کهن بهره بسیار برده است.

«بنفشه‌های سراشیب» شرح سختی‌ها و رنج‌هایی است که مسائل اساسی زندگی را تحت تاثیر قرار می‌دهند. همچنین انتقاد از اوضاع اجتماعی و برخورد حکومتی فاسد و زورگو با جامعه و تفکر افراد در آن روزها نیز هست. داستان به نوعی می‌تواند تاریخی باشد که بر ایران گذر کرده است. سطر سطر تاریخش پیامی تلخ از سلطه قدرتمندان و سوءاستفاده از جهل عوام دارد که دل را می‌لرزاند. اما در این مجال کوتاه فقط به چند مورد می‌توان اشاره کرد.

«پلیدی تمام اعصار، نکبت قرن‌های تباهی بود... آن هیچ، آن تباهی و تاریکی بر ما مسلط گشته بود، بر جسم ناتوان ما، بر رگ و پی و چشم و گوش آزار دیده‌مان.» ص ۲۲۲

در همان ابتدای داستان با یک دنیای پر تلاطم روبه‌رو هستیم. سحر شده اما هنوز نشانی از صبح و روشنی نیست. با اینکه راوی اشاره می‌کند که بعد از شبگردی سحر شده و راهش نیز معلوم است اما یک رخداد تاریک در انتظار است زیرا همه‌چیزها در همان سحر به سمت غروب می‌روند. همچنین بادی که می‌وزد و همه را به سمت وزش خود می‌کشاند نشان از ناپایداری و بی‌استحکامی است. جریانی عظیم و پر تلاطم. جریانی که چون نیرومند است، یارای مقاومتی نیست و همه‌چیزها ناگزیر به سمتش کشیده می‌شوند.

«در چشم‌انداز کاجستان‌ها، بیدزاران، شاخه‌های سرگشته حیاط‌ها سمت گلبوته‌ها، همه به سوی مغرب کج شده‌اند باد هرچه را در مسیر خود خم می‌کند، می‌چرخاند، آسمان را به سوی غروب یله و سرنگون می‌کند.»

خفقان اجتماعی، فقدان پیشرفت وقایع، حکومتی ظالم و ستمگر و البته قدرتمند، بدتر از همه شکنجه و زندانی کردن مردم، جنگ‌های داخلی، همه نتیجه حکومت افسری عالی‌رتبه است که با یک کودتا حکومت را در دست گرفته است.

لحن هر دو راوی در سراسر داستان سرد و یخ‌زده است به‌گمانم ابزورد در این رمان کارکرد ویژه‌ای دارد. شاید راوی می‌داند چه سرنوشتی در انتظارش است اما با این حال این سرنوشت شوم را می‌پذیرد. در نهایت رویدادهای رمان، نوعی اعتراض به خود خویشتن نیز هست به ناآگاهی آدمیان در انتخاب.

«مجابی» در مورد داستان بنفشه‌های سراشیب بیان داشته که رمان درباره عبور مردی از کویر است. اما این عبور در میانه رمان پررنگ می‌شود، یک سفر طولانی کویری از شخصیت اصلی. به عقیده نگارنده نشانه عبور این مرد از کویر این است که شخصیت خواستار تغییر و تحول موجود در فضای حاکم است. زیرا شرح وضعیت می‌دهد، تصویرهای بسیاری ساخته می‌شود و سپس در میانه به شخصیتی می‌رسیم که در حالی می‌خواهد از کویر عبور کند که پدرش مخالف است اما در نهایت با علم به سختی راه می‌رود.

این تغییر در رابطه انسان با طبیعت بیان می‌شود. نگرش به زندگی با پدیده‌های طبیعی پیرامون بشر. کویر، باران و شتر. باران اگرچه با خشکی کویر در تضاد است اما در آن نفوذ می‌کند و باران و شن درهم آمیخته می‌شوند طوری که اثری از باران جز ناپدیدی شتر و بارهایش نمی‌بینیم.

«پدرم باز اصرار کرد، عاقبت گفت: «سعی کن با ماشین بروی، در راهی که نمی‌شناسی نرو!»... بایستی دست به کاری می‌زدم، آن کار چه بود؟ می‌دانستم در راهی تازه می‌افتم و در آن خطرها در کمین است، اما آن راه کویر نبود. کویر برایم گریز و آسودگی و عزلت بود. شاید فردا، شاید...» ص ۲۴۱

نکته قابل ذکر دیگر بخش فروشگاه است. به خاطر تبلیغات مردم ساعت‌ها انتظار می‌کشند و سپس وارد فروشگاه می‌شوند بدون توجه به کارکرد اجناس آنها را می‌خرند.

بخش دوم فروشگاه که وارد می‌شوند مبهوت در و دیوارند. بدون اینکه متوجه باشند درون دستگاهی سقوط می‌کنند و تکه‌تکه می‌شوند.

جریان در فروشگاه، نمایشی از جهالت و ساده‌اندیشی بی‌سوادان است که علاوه بر این رخداد بارها و بارها در رویدادهای دیگری مانند ترس از خورشیدگرفتگی و غیره در رمان تکرار می‌شود.

- بنفشه‌های سراشیب
- نویسنده: جواد مجابی
- نشر: بهنگار
- ۵۳۴ صفحه
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- ۲۷ هزار تومان

در همان ابتدای داستان با یک دنیای پر تلاطم روبه‌رو هستیم. سحر شده اما هنوز نشانی از صبح و روشنی نیست. با اینکه راوی اشاره می‌کند که بعد از شبگردی سحر شده و راهش نیز معلوم است اما یک رخداد تاریک در انتظار است زیرا همه‌چیزها در همان سحر به سمت غروب می‌روند.

کتاب هنری

متفاوت‌ترین نمایشنامه کانتور منتشر شد

رد پای تسکین‌بخش تئاتر در کتاب «آه شب شیرین»

لهستانی‌ها در سینما و تئاتر سرآمد هستند و تماشاگران حرفه‌ای سینما و تئاتر خاطرات زیادی از آثار درخشان آنان دارند و البته تماشاگران تخصصی تئاتر که پیگیر تئاتر جهان هم هستند به خوبی نام تادئوش کانتور را می‌شناسند و حالا انتشار نمایشنامه «آه شب شیرین» این هنرمند خبر خوشی است برای دوستداران تئاتر لهستان؛ نمایشنامه‌ای که طی چند روز گذشته با ترجمه محمدرضا خاکی ـ مترجم، کارگردان و مدرس تئاتر ـ از سوی نشر «روزبهان» منتشر شده است.

محمدرضا خاکی پیش‌تر درباره چگونگی شکل‌گیری کتاب نمایشنامه «آه شب شیرین» نوشته «تادئوش کانتور» گفته است که این کتاب در واقع حاصل کلاس‌هایی است که تادئوش کانتور در سال ۱۹۹۰ همزمان با جشنواره تئاتر آوینیون در فرانسه برگزار کرده و نمایشنامه «آه شب شیرین» نتیجه همین کلاس‌ها است که با مشارکت ۲۰ کارآموز بازیگری برگزار شده است.

سال ۱۹۹۱ یعنی یک سال پس از برگزاری کلاس‌های کانتور در فرانسه «آه شب شیرین» به همت دو تن از محققان مشهور فرانسوی به نام‌های ژرژ بنو و دنی بابله انتشار یافت.

این کتاب شبیه نمایشنامه‌های معمول نبوده و نوشته‌ای فراتر از یک متن نمایشی است زیرا ترکیبی از یادداشت‌های تادئوش کانتور و ۲۰ نفر هنرآموز است که در پروژه شرکت کرده‌اند ضمن اینکه ایده نمایشی به نام «آه شب شیرین» هم در نمایش اجرا شده است که این عنوان اشاره به شعر تولد عیسی مسیح دارد.

یکی از عادت‌های کانتور این بود که همه عمر هنری خود را با گروه ثابت «پیکوت» کار کرده است اما در پروژه‌ای که منجر به تولید کتاب «آه شب شیرین» شد با عده‌ای هنرجو تمرین‌های تئاتر را انجام داده است که اتفاقی جهانی به حساب می‌آمد.

دیگر دلایل متفاوت بودن این نمایشنامه این است که برای نخستین بار در اجرای آن کانتور به روی صحنه نرفته است زیرا در دیگر آثاری که این کارگردان لهستانی اجرا کرده حضورش به عنوان یک رهبر، همیشه بخشی از اجراها بوده است اما در اجرای «آه شب شیرین» کنار صحنه ایستاده و روی صحنه نرفته است.

«آه شب شیرین» نمایشنامه‌ای به معنای رایج آن نیست بلکه مجموعه شاعرانه آگاهی‌بخشی است که ما را به جهان نمایشی و افکار و ایده‌های تادئوش کانتور می‌برد. مثل رویا، تولد یا مرگ که فقط یک بار اتفاق می‌افتد و کسی هرگز آن را نخواهد دید! «آه شب شیرین» تئاتر نابی است که فقط رد پایی تسکین بخش از آن در این کتاب به جا مانده است.

در ایران پیش‌تر گروه تئاتر لئو، پروژه‌ای پژوهشی را درباره کانتور برگزار و نمایشنامه‌ها و فیلم تئاترهای او را نقد و بررسی کردند.

تادئوش کانتور، کارگردان پرآوازه لهستانی، شاعر، مجسمه‌ساز، نظریه‌پرداز و بنیانگذار تئاتر کریکوت ۲ است. او از برجسته‌ترین کارگردان‌های اروپا بعد از جنگ جهانی دوم است. در سال ۱۹۴۲ زمانی که لهستان در اشغال نازی‌ها بود، همراه با گروهی از نقاشان جوان، گروهی زیرزمینی را به نام «تئاتر مستقل» در کراکوف پایه‌گذاری کرد. در بسیاری از آثار او مرگ، خاطرات کودکی، اشیا و طنز سیاسی نقشی مهم ایفا می‌کنند و آثارش مملو از وحشت و تنهایی است.

- «آه شب شیرین»
- نویسنده: تادئوش کانتور
- مترجم: محمدرضا خاکی
- نشر روزبهان
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۷ هزار تومان

در قالب کتابی مصور

هنر اسلامی را به روایت تصویر بخوانید و ببینید

دانشنامه هنر اسلامی به روایت تصویر عنوان کتابی است نفیس که از سوی نشر «نو» منتشر شده است. این کتاب با گردآوری جووانی کوراتولا و با ترجمه هرمز ریاحی منتشر شده است.

این دانشنامه با بیتی از مولانا «باغ سبز عشق کو بی‌منتهاست/ جز غم و شادی درو بس میوه‌هاست» آغاز می‌شود و دانشنامه‌ای است که به چهار زبان فارسی، انگلیسی، آلمانی و فرانسوی نوشته شده است.

در مقدمه‌ای که با عنوان نیایش هنر بر این اثر نگاشته شده، توضیحاتی درباره هنر اسلامی در دوره‌های گوناگون منتشر شده است. این کتب از سوی نشر فرهنگ نو با همکاری نشر آسیم منتشر شده است و تاریخ نخستین چاپ آن به امسال برمی‌گردد.

این کتاب همان‌گونه که از نامش برمی‌آید، روایتی تصویری از هنر اسلامی است و در کنار تصاویر آن توضیحات کوتاهی به چهار زبان یادشده نوشته شده است.

در این اثر مصور معماری صدر اسلام، معماری در اسپانیا و آفریقای شمالی، معماری در عراق، سوریه و مصر، معماری در ایران و آسیای مرکزی، معماری در ترکیه و هندوستان مورد بررسی قرار گرفته است.

در ادامه نیز نسخه‌های خطی و نگارگران نامدار، فرش و منسوجات، عاجکاری و چوبکاری سفالگری و شیشه‌گری و فلزکاری با نمونه‌های گوناگون معرفی شده‌اند.

و سرانجام اینکه کتاب با گاه‌شماری، واژه‌نامه و معرفی موزه‌های هنر اسلامی به پایان می‌رسد.

در این کتاب نقشه‌هایی هم درباره گسترش حکومت اسلامی در دوره‌های گوناگون منتشر شده است.

هرمز ریاحی، مترجم این کتاب در توضیح کوتاهی که در آغاز کتاب نوشته، آورده است: کتاب حاضر فرصتی ارزنده برای دیدارگر پدید آورده است تا آثار هنر اسلامی ایران را همراه با آثار اسلامی دیگر کشورها در ابعادی شکوهمند تماشا کند و صدای جان هنرمندان و رگه‌های ناب آفریده‌های‌شان را شاهد باشد.

دانشنامه تصویری هنر اسلامی دو جنبه حکایتگری و تصویرگری را تو در تو- اولی را پوشیده و دومی را پیدا- فراهم آورده است. از هر سو زیبایی‌ها به نمایش درآمده‌اند. نگاه بی‌خستگی در ابعادی شایسته سرنخ‌های ارزشمندی از پهنه‌های اسلامی را شاهد خواهد بود که پوینده و جویاست.

این کتاب با گردآوری جووانی کوراتولا و همراهی مترجمانی چون جوهنا کرینر، دنی آرمان منتشر شده است و در بخشی از دیباچه آن می‌خوانیم: «قوانین و ضوابط مذهبی- هرچند در قرآن هیچگاه به شکل صریح در باب هنر سخنی به میان نمی‌آید- با یکتاپرستی در ایمان و خلاقیت بی‌وقفه خداوند پیوندی خورده است که در تزیینات غالبا انفصالی و بی‌آغاز و انجام تکرارشونده دیده می‌شود. بی‌تردید خوشنویسی شاخص‌ترین هنرهاست که با شکل‌های ترسیمی بی‌شمارش تاثیر بصری عظیمی دارد. سفالگری با شکل‌های خارق‌العاده و گستره حیرت‌انگیز رنگ‌ها، فلزکاری با کوبیدن مواد گرانبهای منقش و ذوق بی‌همتا در ظریف‌کاری‌ها، منسوجات ابریشمین ظریف که کم‌وبیش هنری جداگانه را شکل می‌بخشند و فرش‌هایی که هرچند منحصر به هنر اسلامی نیستند، به روشنی گواه تفاوت و تنوع بی‌کران آنند و همگی چشم‌انداز فرهنگی- هنری بسیار غنی‌ای را پدید می‌آورند که هیچگاه یکنواخت نیست.

این کتاب گرچه کتابی است نفیس، در شمارگان ۱۱۰۰ نسخه منتشر شده است.

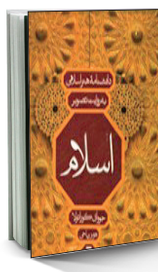

- نویسنده: جووانی کوراتولا
- مترجم: هرمز ریاحی
- ناشر: فرهنگ نشر نو
- زبان کتاب: فارسی انگلیسی، آلمانی، فرانسه
- تعداد صفحه: ۳۲۰
- شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

نگاه

معرفی کتاب «لذتی که حرفش بود»

دنیای خواندنی یک عکاس

امیرعباس کلهر

«لذتی که حرفش بود» شش تک‌نگاری است با عناوین طبیعی، فراموشی، سکوت، خیال، لذت و تن ترسه که خواندنش شما را غرق در دنیای فکر و رویا می‌کند؛ دنیایی که هر روز در آن مشغول زندگی هستید، اما به جزییات گوشه و کنار آن اهمیت نمی‌دهید؛ اما «لذتی که حرفش بود» ذهن شما را متوجه آن چیزهای جزیی که تاثیرگذار و جذاب هستند، می‌کند. کتاب را پیمان هوشمندزاده نوشته و در هر قسمت از کتاب درباره اتفاقات و احساساتش نسبت به موضوعات مختلف روایت‌هایی را ثبت کرده است. هوشمندزاده از آن آدم‌های پرکار است که برای کارش همیشه وقت گذاشته است. او که در رشته عکاسی به صورت حرفه‌ای فعالیت کرده است، دستی هم در نوشتن دارد و تا به حال چندین مجموعه داستانی منتشر کرده است؛ «شاخ»، «هاکردن» و «وقت گل نی» از دیگر مجموعه‌های داستانی او هستند. عکاس‌ها خوب می‌بینند چرا که باید لحظه‌ها را ثبت کنند. حالا عکاسی را تصور کنید که در این کار حرفه‌ای است و بهترین لحظه‌ها را ثبت می‌کند و وارد دنیای نوشتن شود. ببیند و بعد هم به ساده‌ترین شکل ممکن آنها را کشف و برای دیگران روایت کند. این اتفاق در این کتاب افتاده است و دنیای عکاسی با روایت‌های نویسنده پیوند خورده است و هوشمندزاده این کار را به بهترین شکل ممکن در ۱۰۲ صفحه این کتاب انجام داده است؛ به بیان دیگر عکس و دنیای عکاسی در کتاب به وضوح نمایان هستند. کار عکاس ثبت کردن است و هوشمندزاده در این کتاب هم ثابت کرده که نه تنها عکاس حرفه‌ای است بلکه در نوشتن هم حرفه‌ای می‌تواند عمل کند و لحظه‌های روزمره هر روز ما و خودش را می‌تواند ثبت کند و بعد ما خواننده‌ها با خواندن آن روایت متوجه شویم که در فلان لحظه چه اتفاقات جزیی در گوشه و کنار زندگی‌مان افتاده است. نویسنده خودش در توضیح کتاب گفته است که «لذتی که حرفش بود، توضیح واضحات است.»

نثر «لذتی که حرفش بود» ساده و روان است که لذت خواندن کتاب را دو چندان می‌کند و چه خوب که در روزهایی که سرانه مطالعه کتاب در کشورمان پایین است و اکثر افراد هم درگیر شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان هستند، متنی روبه‌روی آنها برای خواندن گذاشته شود که از کتاب دوری نکنند بلکه با خواندن آن مشتاق باشند که به صفحه بعد و درنهایت انتهای کتاب برسند.

توانایی روایت خاطرات از آن چیزهایی است که همه دوست دارند آن را به خوبی انجام دهند اما در اکثر مواقع نمی‌توانند اما هوشمندزاده در این کتاب به خوبی خاطراتش را برای شما روایت کرده؛ خاطراتی که شما هم بخشی از آنها را تجربه کرده‌اید اما ساده از کنار آنها گذشته‌اید در حالی که نویسنده به خوبی آن سادگی‌ها را ثبت کرده و آنها را شکافته است. نویسنده در کتاب به افراد مختلفی اشاره می‌کند و از خاطراتش با آنها می‌گوید. یکی از این افرادی که به او اشاره می‌کند بهمن جلالی است؛ عکاس سرشناس ایرانی که در سال ۱۳۸۸ فوت کرد. او روایتی از نخستین دیدارش با بهمن جلالی نوشته است و اتفاقاتی که بعد از آن برایش می‌افتد. نویسنده از خانواده و دوران نوجوانی و جوانی خود روایت‌های خواندنی نوشته است. هوشمندزاده در جاهای مختلفی از کتاب به پدرش اشاره کرده است. روایت‌هایی که بعضی از آنها تاریخی و بعضی هم احساسی هستند. در بخشی از کتاب نوشته است: «درست بعد از انقلاب و درست در اوج گیرودارهای آن روزها، یک شب پدرم چمدان سنگین عکس‌هایش را از زیر تخت بیرون کشید و یک قیچی خواست. در چمدان را باز کرد و همه گذشته‌اش به روز شد. سه نفری پشت میز نشسته بودند و چهارنفری هم عقب‌تر ایستاده. میز پر از شیشه بود، پر از استکان. پدرم آن وسط بین آنهایی که ایستاده بودند، دستش را روی شانه دونفری که کنارش بودند گذاشته بود... قیچی کل میز را حذف کرد، سه‌نفری را که نشسته بودند، یکی از دست‌های پدرم به‌علاوه دونفری که همان سمت بودند. از آن عکس، یک عکس دو نفره ماند. تمام نشانه‌ها از بین رفت. تمام شب‌هایی که در کافه‌ها گذرانده بود، فراموش شد. تمام میزهایی که پر از بطری و استکان بود بریده شد. تمام دوستانی که بودن‌شان مزاحم بود قیچی شدند.»

در مجموع اگر اهل روزمره خوانی آدم‌ها آن هم با روایتی جذاب هستید «لذتی که حرفش بود» کتاب مناسبی برای وقت گذاشتن است؛ کتابی دلنشین که استقبال خوبی هم از آن در بازار کتاب شده است.

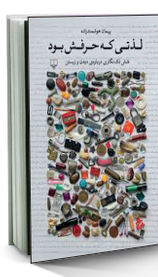

- لذتی که حرفش بود
- نویسنده: پیمان هوشمندزاده
- ناشر: چشمه
- تعداد صفحات: ۱۰۲
- قیمت: ۷۵۰۰ تومان

درست بعد از انقلاب و درست در اوج گیرودارهای آن روزها، یک شب پدرم چمدان سنگین عکس‌هایش را از زیر تخت بیرون کشید و یک قیچی خواست. در چمدان را باز کرد و همه گذشته‌اش به روز شد.

تازه‌های نشر

«بارون درخت نشین» را بشنوید

«بارون درخت‌نشین» کتابی است که بسیاری از کتاب‌خوانان حرفه‌ای حتی اگر آن را نخوانده باشند دست‌کم از اهمیت آن به خوبی آگاه هستند. این کتاب یکی از آثار مشهور ایتالو کالوینو نویسنده نامدار ایتالیایی است که سال‌ها پیش با ترجمه مهدی سحابی منتشر شده و اخیرا نیز با صدای آرمان سلطان‌زاده در قالب کتابی صوتی منتشر و روانه بازار شده است. در دنیای حاضر که تلاش می‌شود همه‌چیز هر چه راحت‌تر و با سرعت بیشتر به مخاطبان ارایه شود، کتاب صوتی نیز از راه‌هایی است که با هدف تسریع و تسهیل در کتاب خواندن تا حدودی مرسوم شده است. هرچند که در کشور ما انتشار کتاب‌های صوتی هنوز خیلی همه‌گیر نشده است و البته درباره آن اما و اگرهایی وجود دارد. برخی معتقدند این روند باعث کاهش شمار مخاطبان کتاب خواهد شد و بر شمارگان کتاب‌های منتشر شده تاثیری منفی می‌گذارد و سرانه مطالعه را از آنچه هست نیز پایین‌تر می‌آورد. ضمن اینکه به دلیل نبود حق کپی‌رایت احتمال بالایی وجود دارد تا به شکل غیرقانونی کپی و دست به دست شود و با این شیوه نیز حق صاحبان اثر پایمال شود. اما برعکس تعداد دیگری باور دارند که انتشار کتاب صوتی شاید باعث شود مردم بیش از پیش با آثار ادبی آشنا شوند و دست‌کم این خوبی را دارد که راه دیگری است برای معرفی کتاب‌ها تا آنچه مد نظر نویسنده است، تامین شود چراکه همین شیوه خود فرصتی است تا سخن نویسنده به گوش مخاطبان برسد و اگر مخاطبی فرصت خواندن نداشته باشد، دست‌کم از شنیدن محروم نشود.

در هر حال و با وجود نظرات گوناگون در این زمینه، هر از چندی خبری درباره انتشار یک کتاب صوتی منتشر می‌شود. در حال حاضر برخی از کتاب‌های جدید از ابتدا همراه با نسخه صوتی و در قالب یک پکیج منتشر می‌شوند و برخی از کتاب‌های قدیمی‌تر نیز به صورت نسخه صوتی مجزایی ارایه می‌شوند.

انتشار نسخه صوتی «بارون درخت نشین» نیز راه دیگری است برای جذب مخاطب تا خواننده‌ای که به هر دلیل فرصت ندارد بنشیند و این کتاب را بخواند، دست‌کم آن را بشنود. در این اثر صوتی، آرمان سلطان‌زاده با موسیقی انتخابی توسط یحیی محسن‌پور به خوانش این کتاب پرداخته است.

«بارون درخت نشین» نام کتابی از کالوینو است که برای نخستین‌بار در سال ۱۹۵۷ به چاپ رسیده است. این کتاب سرگذشت پسری را به تصویر می‌کشد که تصمیم می‌گیرد زندگی خود را روی درختان سپری کند. ایجاد یک پادشاه درختی توسط پسر استعاره‌ای از استقلال معرفی می‌شود و چالش‌ها و فرصت‌های این عمل، دستمایه‌ای برای نویسنده به منظور بررسی پرسش‌های فلسفی بشر می‌شود.

کویزیمو قهرمان این داستان در دوازده‌سالگی علیه سختگیری‌های پدر اشراف‌منش و غذاهای تهوع‌آور و غیرعادی خواهرش به بالای درخت بلوط پناه می‌برد و تصمیم می‌گیرد که دیگر پایین نیاید. این درخت‌نشینی که در دوره نوجوانی نوعی لجبازی با خانواده است در جوانی و بزرگسالی به انتخابی آگاهانه تبدیل می‌شود.

کالوینو از مهم‌ترین نویسندگان ایتالیایی در قرن بیستم است که فضای انتقادی آثارش او را به نویسنده‌ای تاثیرگذار و قابل توجه در ایتالیا مبدل کرد. او تحت‌تاثیر شغل پدر و مادرش به شکل مشهودی به طبیعت‌گرایی در آثارش توجه دارد که در این اثر نیز این مساله به خوبی مشهود است.

کتاب صوتی «بارون درخت‌نشین» از سوی موسسه آوانامه دانش‌گستر با همکاری موسسه انتشارات نگاه تولید شده است.

- بارون درخت‌نشین
- نویسنده: ایتالو کالوینو
- مترجم: مهدی سحابی
- گوینده: ارمان سلطان‌زاده
- موسسه آوانامه دانش‌گستر با همکاری انتشارات نگاه

حضیض نوع بشر در اردوگاه‌های اجباری جنگ

«سعی من در اینجا این است که وجهی از زندگی در بازداشتگاه گاندرشایم را در یکی از اردوگاه‌های آلمان (بوخنوالد) نشان دهم.

حالا دیگر همه می‌دانند که در اردوگاه‌های کار اجباری آلمان همه جور فشار و شکنجه اعمال می‌شد. بدون در نظر گرفتن تفاوت‌هایی در ساختار سازمانی اردوگاه‌ها، استیلای نظم در همه جا ساکن بود؛ نقش تفاوت‌ها اما در این بود که امکان بقا را گاهی کم یا گاهی حتی زیاد می‌کرد.»

این جملات بخشی از مقدمه‌ای است که روبر آنتلم، نویسنده کتاب «نوع بشر» بر این اثر نگاشته است؛ کتابی که اخیرا با ترجمه قاسم روبین و از سوی نشر مرکز منتشر شده است.

کتاب با مقدمه نویسنده آغاز می‌شود و در ادامه در قالب دو بخش اول، دوم و سوم که به ترتیب «گاندرشایم»، «جاده» و «پایان» نامیده می‌شوند، روایت خود را در ۳۹۹ صفحه ادامه می‌دهد.

نویسنده در مقدمه اثرش از قهرمان‌های جنگ سخن گفته اما با این تعبیر: «قهرمان‌هایی که در عرصه تاریخ و ادبیات می‌شناسیم، همان‌ها که در وادی عشق و تنهایی و نگرانی از بودن و نیز نابودن و انتقام ندا سر داده‌اند و علیه بی‌عدالتی و حقارت نیز قد علم کرده‌اند به گمان ما در پی این نبوده‌اند که احساس والای تعلق به نوع بشر را صرفا به عنوان خواسته‌ای نهایی و یگانه، بیان کنند.»

روبر آنتلم که خود از زخم‌دیدگان جنگ است، این رمان را به خواهرش ماری لوییز، اسیر جانباخته در آلمان تقدیم کرده است.

در توضیحی که پشت جلد این رمان نوشته شده به قلم مریس بلانشو می‌خوانیم: «وقتی انسان از سر نیاز مجبور شود که به حضیض آزمندی تن در دهد، وقتی از سر اجبار «زباله‌خوار» شود، دیگر می‌شود فهمید که چرا شده است موجودی محدود به خود و با انکار آنانی که انکارش می‌کنند، تنها نیازش این می‌شود که رابطه بشری را برساند به بدوی‌ترین شکل آن، البته نیاز به هر حال متغیر است و به معنی دقیق کلمه، به نحوی بنیادی تبدیل می‌شود به نیازی بی‌زایند، ناکام مانده، بی‌درون‌مایه و به عبارتی رابطه‌ای عریان با زندگی عریان.

نانی که از گلو پایین می‌رود صرفا پاسخی است بی‌واسطه به ضرورت نیاز و نیاز هم فی‌نفسه و بی‌واسطه نیاز به بقاست. لویناس در برخی از تحلیل‌هایش نشان داده است که نیاز همواره لذت توامان است...»

در بخشی از این رمان که ریشه در واقعیات شوم جنگ دارد، می‌خوانیم: «هر کاری تحمل‌پذیر است به جز رفتن به سمت فرماندهی. حالا هراس به جانم افتاده، در تمام وجودم، در هر تکه وجودم. مانده‌ام که چطور از خودم مراقبت کنم و در ابتدا از کدام تکه‌ای از تنم. نمی‌توانم انتخاب کنم. حتی تصور هم نمی‌کنم که بتوانم هفت ساعت مدام کلنگ بزنم به زمین یخ زده، آن هم در سوز آن بادی که از هر طرف می‌وزد، یکراست نفوذ می‌کند به زیر لباس...»

این کتاب از سوی نشر مرکز در شمارگان ۱۰۰۰ نسخه و با قیمت ۳۹۵۰۰ تومان منتشر شده است.

- نوع بشر
- نویسنده: روبر آنتلم
- مترجم: قاسم روبین
- نشر مرکز
- ۳۹۹ صفحه
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت ۳۹۵۰۰ تومان